

Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Uyumları

Psychological Adaptation of Foreign University Students

Necmi GÖKYER

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, bir kamu üniversitesinde yükseköğrenim görmek üzere Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel uzaklık algıları, sosyal destek algıları, kültürleşme tutumları, genel sağlık durumları, özyeterlik inançları ve yaşam doyumları değişkenleri açısından psikolojik uyum sorunlarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesidir. Yabancı uyruklu öğrencilerin psikolojik uyumları Berry'nin (1997) kültürleşme kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Araştırmada, genel araştırma türlerinden ilişkisel araştırma türü kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini, bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrenciler oluşturmaktadır. Bütün evrene ulaşılması hedeflendiği için örneklem seçimine gidilmemiştir. Yabancı uyruklu öğrenci sayısı 2014-2015 öğretim yılında toplam 146'dır. Öğrencilerin psikolojik uyumları yaş, kültürleşme tutumları, algılanan sosyal destek, kültürel uzaklık, öz yeterlik ve Türkiye'de kalınan süre değişkenleri ile incelenmiştir. Nicel veriler SPSS 21 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen başlıca ve önemli sonuçlar şunlardır: Yabancı uyruklu öğrencilerin her iki cinsiyet içinde yaşamdan doyum ölçeğine verdikleri cevaplar "biraz katılıyorum" düzeyindedir. Genel olarak sağlıklarının son dönemde ve şu anda nasıl olduğuna yönelik olarak genel sağlık ölçeğine vermiş oldukları cevaplar ise "her zamankinden az" düzeyindedir. Öğrencilerin psikolojik uyumlarını yordayan en önemli değişken kültürleşme tutumlarıdır. Kültürleşme tutumlarından da bütünleşme tutumunu tercih etmişlerdir. Coğrafi bölgelere göre yapılan sınıflama sonucuna göre de; yabancı uyruklu öğrencilerin dini inançları, aile yaşantısı, adetleri, dünya görüşleri, sosyal faaliyetleri, yaşam standartları kategorilerinde benzerlikler bulunmaktadır. Ancak giyim, iletişim tarzı, değerler, arkadaşlık, dil ve yemek kültürleri kategorilerinde farklılıklar ortaya çıkmıştır.

Anahtar Sözcükler: Yabancı uyruklu öğrenci, Psikolojik uyum, Kültürel uzaklık, Sosyal destek

ABSTRACT

The aim of this study was to analyze and evaluate the psychological adaptation problems of foreign students, who have come to Turkey to receive higher education at a state university, in terms of the variables of cultural distance perceptions, social support perceptions, acculturation attitudes, general state of health, self-efficacy beliefs and life satisfaction. Psychological adaptations of foreign students were examined within the framework of Berry's (1997) theory of acculturation. The relational study model, one of the general study types, was used in the study. The population of the study consisted of foreign students who are studying at a state university. Since the study aims to reach the whole population, no sample was chosen for the study. The total number of foreign students was 146 in the 2014-2015 academic year. Psychological adaptations of the students were examined with the variables of age, acculturation attitudes, perceived social support, cultural distance, self-efficacy and duration of stay in Turkey. The quantitative data were analyzed via the SPSS 21 package software. The findings of the study showed that the answers that foreign students have given to the life satisfaction scale are at the level of "slightly agree" in both genders. The answers that they have given to the general health scale about how their health is now and has been recently in general are at the level of "less than usual". The most important variable that predicts the psychological adaptations of students is acculturation attitudes. Among the acculturation attitudes, the students preferred the integration attitude. According to the results of the classification by geographical region, there are similarities in the categories of religious beliefs, family life, customs, world-views, social activities and standards of living of the foreign students. However, there are differences in the categories of clothing, mode of communication, values, and friendship, language, and food culture.

Keywords: Foreign student, Psychological adaptation, Cultural distance, Social support

Necmi GÖKYER (✉)

Firat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Elazığ, Türkiye
Firat University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Elazığ, Turkey
ngokyer@firat.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 04.04.2016

Kabul Tarihi/Accepted : 17.08.2016

GİRİŞ

Öğrencilerin çevreyle bütünleşmesine etki eden faktörlerden birisi kültürel temasıdır. Kültürel temas farklı kültürlerle mensup bireylerin çalışmak, okumak, gezmek gibi çeşitli amaçlar doğrultusunda kendi kültürlerinden çıkıp başka kültürlerle etkileşime geçmesidir (Ward et al., 2001). Berry ve Kim'e (1988) göre kültürel temas sonucu gözlenen davranış değişikliği dört ana kategoride incelenmektedir: (1) Fiziksel değişiklikler, (2) biyolojik değişiklikler, (3) kültürel değişiklikler ve (4) psikolojik değişiklikler. Farklı grupların kültürleşme sürecini etkileyen faktörler arasında farklılıklar gözlenirse de tüm grupların benzer bir uyum sürecinden geçmekte olduğu öne sürülmektedir (Berry & Sam 1996). Pedersen (1991)'a göre uluslararası öğrenciler, kısa bir süre içinde kültürel olarak oldukça farklı tanımlanmış ve aşına olmadıkları rolleri ciddi bir stres altında öğrenmek zorundadır.

Uyum; "Bireyin, çevresiyle, içinde yaşadığı toplumla arasındaki çatışma, sürtüşme ve kavgaların olumlu iç ve dış tepkilerle dengeye dönüşebilme yetisidir (Tomanbay, 1999: 284). Searle ve Ward (1990)'a göre psikolojik uyum, net bir bireysel ve kültürel kimlik duygusuna sahip olma, iyi ruh sağlığı ve yeni ortamda doyum sağlamayı içeren bir takım içsel psikolojik sonuçlardır. Lazarus ve Folkman'ın çalışmalarından etkilenen psikolojik uyum kavramı, kültürlerarası geçişin stres yaratan ve uygun baş etme becerilerinin kullanılmasına gerek duyulan bir süreç olarak görülmektedir. Berry (1997)'nin kültürleşme modelinde de psikolojik uyum, stres ve stresle başa çıkabilme kuramları çerçevesinde psikolojik iyilik durumu ve doyum olarak tanımlanmaktadır. Bu stresli uyum sürecinde gerek toplumsal gerekse kişisel faktörlerin etkili olduğu belirtilmektedir (Bektaş et al., 2007: 9).

Psikolojik uyumu etkileyen diğer bir faktör kültürleşmedir. Kültürleşme, bir grubun veya bireyin diğer bir kültürle teması sonucu meydana gelen değişimlerdir (Berry et al., 2002).

Berry'e (1997) göre, psikolojik kültürleşme süreci beş aşamadan oluşmaktadır. İlk aşama kültürler arası bir temasın yaşanmasıdır. İkinci aşama yaşanan deneyimlerin algılanmasıdır. Üçüncü aşamada yaşanan deneyimlere anlamlar verilir ve farklı baş etme yöntemleri kullanılır. Dördüncü aşama yaşanan stresin ilk tepkilerinden oluşmaktadır. Son aşamada ise bir uyum söz konusudur. Bu uyum sadece içinde yaşanan kültüre uyum sağlama ile sınırlı değildir. Uyum süreci toplumdan uzaklaşma ve direnme davranışını benimseme şeklinde de olabilir (Bektaş et al., 2007: 9).

Psikolojik uyumu etkileyen diğer bir faktör ise, dildir. Bireyler, dili yeterince kullanamadıkları takdirde uyum sorunu yaşayabilecekleri gibi psikolojik olarak kendilerini yeterince ifade edemeyen bireyler de, sosyal davranışları sırasında sorun yaşayabilmektedirler (Karaoğlu, 2007: 27). Üniversite eğitimi veya köyden şehre göç gibi çeşitli nedenlerle aynı ülke içerisinde yer değiştiren bireyler dahi bir uyum sorunu yaşarken, bir başka ülkeden gelen bireylerin bu veya buna benzer sorunları yaşamayacakları düşünülemez. Çünkü her toplumun kendine özgü bir kültürü vardır ve bir kültürden diğer kültüre geçen bir birey, uyum problemleri ile karşılaşmaktadır (Çöllü & Öztürk, 2010: 223).

Öğrencilerin üniversiteye başlaması, öğrencinin hayatında bir geçiş aşaması olarak vurgulanmaktadır. Çünkü öğrenci ana-baba, aile ve arkadaşlarından ayrılarak yeni bir arkadaş grubunun içine katılmakta ve yeni davranışlar ve değerler kazanmaktadır. Eğer öğrenci akademik ve sosyal olarak ortama uyum sağlarsa öğrenci hem üniversite yaşamına daha kolay uyum sağlayacak hem de akademik olarak başarılı olma olasılığı artacak ve bu durum aynı zamanda üniversitelere olan bağlılığı da artıracaktır (Tinto, 1975, 1988, 1993; Kılıçlar et al., 2012: 159). Üniversite gençliği, dinamik, değişken ve yeniliklere açık bir kesimi oluşturmaktadır. Farklı gruplara/kurumlara girip çıkabilmektedirler. Ancak girdiği her yeni çevrede ve o çevreye uyumda güçlüklerle karşılaşabilmektedirler (Kır, 2007: 315). Psikolojik uyumu etkileyen diğer bir faktör ise kültürel uzaklıktır. Yapılan çalışmalarda kültürel uzaklık arttıkça uyumda yaşanan problemlerin de arttığı gözlemlenmiştir. Misafir ülkede kalınan süre de psikolojik uyumu etkileyen önemli faktörlerden biridir. Kültürleşme sürecinde olan bireyin misafir ülkede bulunma süresi arttıkça uyumu kolaylaşmaktadır (Zhang & Rentz, 1996).

Kültürleşme tutumu da psikolojik uyum sürecini etkileyen faktörlerden biridir. Yapılan çalışmalarda, kültürleşme sürecindeki bireylerin ruh sağlıklarının benimsedikleri kültürleşme tutumları ile ilişkili olduğu bulunmuştur (Eshel & Rosenthal-Sokolov, 2000). Yabancı uyruklu öğrenciler üzerinde yapılan çalışmalar bu öğrencilerin yalnızlık, uyumsuzluk, çekingenlik, kültürel şok ve psikolojik sorunlar yaşadıklarını ortaya koymuştur (Biggs, 1999; Furnham, 1997; Lewins, 1990; Tomich et al., 2000). Berry (1997) bu durumu, yabancı uyruklu öğrencilerin sıklıkla yaşadığı bir kültürleşme stresi olarak tanımlamaktadır. Yabancı uyruklu öğrencilerin üstesinden gelmesi gereken diğer sorunlar arasında barınma, yemek, sağlık, iklim, ulaşım ve ev özlemi gibi konular yer almaktadır (Sandhu & Asrabadi, 1994). Deressa ve Beavers (1988)'ın yaptıkları çalışmada yabancı uyruklu öğrencilerin yaşadıkları en önemli sorunun maddi nitelikte olduğu belirlenmiştir (Kıroğlu et al., 2010: 27).

Aksu ve Paykoç, (1986) araştırmalarında üniversite öğrencilerinin aile ortamından kopup çok farklı olan yurt ve çevre yaşamına ayak uydurabilme, yeni arkadaş çevresinin değerleriyle çatışma, farklı kültürel değerlerle yüz yüze kalma gibi sorunların en büyük stres kaynağı olduğundan söz etmektedir. Özbay (1996) ise çalışmasında okudukları üniversiteyi iyi tanıyamama, üniversitelerdeki oryantasyon çalışmalarının yetersiz oluşu gibi sorunların üniversite öğrencilerinin uyumlarında olumsuz etki yapabileceğine vurgu yapmaktadır.

Yabancı ülkelerden yükseköğretim için gelen öğrenciler için farklı bir eğitim sistemi, farklı kültürde yaşama, Türkçeyi yeterli konuşamama, ekonomik problemler onların üniversiteye ve çevreye uyumlarını zorlaştırmakta ve akademik başarılarını da etkilemektedir (Özçetin, 2013: 3-4).

Dünyanın pek çok ülkesinden ülkemize yükseköğretim görmek amacıyla gelen yabancı öğrenci sayısı giderek artmaktadır (YÖK, 2014: 154). Bu öğrenciler öğrenimleri sırasında, ülkemizde eğitim, dil, ekonomik, psikolojik, sosyal ve kültürel farklılıklardan (toplum yaşamıyla ilgili kurallar, yemek kültürü, giyim alışkanlıkları, dini inançlar, eğlence alışkanlıkları, karşı cins ile

ilişkiler vs.) kaynaklanan sorunlar yaşayabilmektedirler. Bu tür sorunlar onların derslerini ve başarılarını da olumsuz etkileyebilmektedir.

Ülkemizde daha çok yabancı uyruklu öğrencilerin ihtiyaçları ve problemleri, araştırılan konular olmuştur. Bunlar arasında Can (1996); Açıklık ve ark., (1996); Kıroğlu ve ark., (2010); Kılıçlar ve ark., (2012); Çöllü ve Öztürk, (2010); Güçlü, (1996); Babadağ ve ark., (2014); Özyürek (2009); Okatan (2012); Paksoy ve ark., (2012); Otrar ve ark., (2001); Gülnar (2011) ve Köylü (2001) tarafından yapılan çalışmalar sayılabilir. Ancak psikolojik uyum süreçlerini ve kültürleşmelerini tanımlamaya yönelik çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Bunlar ise Bektaş ve ark., (2007); Karoğlu, (2007) ve Garabayev (2000) tarafından yapılan araştırmalardır.

Bu çalışmanın amacı, yükseköğrenim görmek üzere Türkiye'ye gelen yabancı uyruklu öğrencilerin kültürel uzaklık algıları, sosyal destek algıları, kültürleşme tutumları, genel sağlık durumları, özyeterlik inançları ve yaşam doyumları değişkenleri açısından psikolojik uyum sorunlarının analiz edilmesi ve değerlendirilmesidir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda öğrencilerin psikolojik uyum sorunlarına ilişkin araştırma soruları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Yabancı uyruklu üniversite öğrencilerinin yaşam doyumları, psikolojik uyumları ve genel sağlık durumları ne düzeydedir?
2. Yabancı uyruklu öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşamdan doyum ve genel sağlık durumları arasında bir fark bulunmakta mıdır?
3. Yaş, kültürel uzaklık, sınıf düzeyi, kültürleşme tutumları, öz yeterlik ve algılanan sosyal destek değişkenleri yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamdan doyumlarını ne ölçüde yordamaktadır?
4. Yaş, kültürel uzaklık, sınıf düzeyi, kültürleşme tutumları, öz yeterlik, ve algılanan sosyal destek, yabancı uyruklu öğrencilerin genel sağlık durumlarını ne ölçüde yordamaktadır?
5. Ölçeklerin uygulandığı bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin en çok tercih ettikleri kültürleşme tutumu hangisidir?
6. Yabancı uyruklu kız ve erkek öğrencilerin kültürleşme tutumları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, yabancı uyruklu öğrencilerin psikolojik uyumlarını çeşitli değişkenlerle birlikte incelemek amacıyla, genel araştırma türlerinden ilişkisel araştırma türü kullanılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın katılımcıları, Doğu Anadolu Bölgesi'nde bulunan bir kamu üniversitesinde öğrenim görmekte olan yabancı uyruklu öğrencilerdir. Araştırmanın çalışma evrenini, 2014-2015 eğitim ve öğretim yılı güz döneminde Fırat üniversite-

sinin farklı bölüm ve programlarına devam etmekte olan 146 yabancı uyruklu öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem seçimine gidilmeyerek hepsine ulaşılmaya çalışılmış ve toplam 74 öğrenci gönüllü olarak veri toplama araçlarını doldurmuştur.

Bu araştırmaya katılan 74 yabancı uyruklu öğrenci 14 farklı ülkeden gelmektedir. Bu ülkeler Mozambik (%9.5-7 kişi), Kazakistan (%2.7-2 kişi), Afganistan (%12.2-9 kişi), Nijerya (%17.6-13 kişi), Suriye (%4.1-3 kişi), Somali (%2.7-2 kişi), Kenya (%5.4-4 kişi), Gürcistan (%8.1-6 kişi), Azerbaycan (%20.3-15 kişi), Türkmenistan (%8.1-6 kişi), Moğolistan (%4.1-3 kişi), Komor Adaları (%1.4-1 kişi), Tayland (%2.7-2 kişi) ve Rusya (%1.4-1 kişi)'dir. Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş dağılımına bakıldığında; 16'sının (%21.6) 18-20; 34'ünün (%45.9) 21-23; 16'sının (%21.6) 24-26; 7'sinin (%9.5) 27-29 ve 1'inin de (%1.4) 27-29 yaşları arasında olduğu saptanmıştır. Cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında 19'unun (%25.7) kadın, 55'inin (%74.3) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların 24'ü (%32.4)'ü birinci sınıfa, 19'u (%25.7)'si ikinci sınıfa, 11'i (%14.9)'ü üçüncü sınıfa, 20'si (%27.0)'si ise dördüncü sınıfa devam etmektedirler.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %17.6'sı yüksek, %73.0'ü orta, %9.5'i düşük gelir grubuna ait ailelerden gelmektedirler. Araştırmaya katılan öğrencilerden %31.1'i burs aldığını, % 68.9'u ise almadığını belirtmiştir. Öğrencilerin %33.8'inin yüksek, %62.2'sinin orta ve %4.1'inin de düşük düzeyde akademik başarıya sahip olduğu belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin; %20.3'ünün Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarında, %5.4'ünün evde, %2.7'sinin özel yurtlarda, %71.6'sının evlerde kaldığı saptanmıştır. Öğrenciler, daha çok Türk arkadaşlarıyla (%68.9) kaldıklarını, %21.6'sı kendi ülkesinden arkadaşlarıyla, %4.1'i diğer yabancı uyruklu arkadaşlarıyla ve %5.4'ü de diğer kişilerle yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Yabancı öğrenciler için psikolojik uyumun önemli değişkenlerinden biri olan Türkçe düzeyine bakıldığında, çalışmaya katılan öğrencilerin %25.7'si Türkçe düzeylerinin "çok iyi" olduğunu, %59.5'i "iyi" olduğunu, %13.5'inin "orta" düzeyde olduğunu ve %1.4'ü de "çok kötü" olduğunu belirtmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada demografik bilgiler anketi dışında altı ölçek kullanılmıştır.

Yaşam Doyum Ölçeği

Diener ve ark., (1985) tarafından geliştirilmiştir. Türkçe'ye Kocabaş ve Annaberdiyev (2007) tarafından çevrilmiş olup, beş maddeden oluşmaktadır. Yaşamdan doyum düzeyi her bir maddeye verilecek yanıtlarda "kesinlikle katılmıyorum" dan "kesinlikle katılıyorum" a doğru değişen yedili ölçek üzerinden ölçülmektedir. Alınan yüksek puan duyulan doyumun yüksek olduğuna işaret etmektedir. Bu araştırmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .78 olarak bulunmuştur.

Genel Sağlık Ölçeği

David Goldberg (1972) tarafından geliştirilen ve tüm dünyada yaygın bir biçimde kullanılan tarama testidir. Geçerlik ve güvenilirlik çalışması Kılıç (1992) tarafından yapılmıştır. Her madde

belirli bir yakınlığa ilişkin sorudan oluşmaktadır. Uygulanan kişi son zamanlardaki durumunu göz önüne alarak bu soruları "her zamankinden az" dan, "her zamankinden çok fazla" ya uzanan dört şıklı bir ölçek üzerinde değerlendirmektedir. Bu çalışmada ölçeğin 12 maddelik biçimi kullanılmıştır. Çalışılan örneklem için iç tutarlık katsayısı .81 bulunmuştur.

Öz Yeterlik Ölçeği

Schwarzer ve Jerusalem (1979) tarafından Almanca olarak geliştirilmiştir. Ölçek algılanan öz yeterlik hakkında genel bir değerlendirme yapmak amacıyla tasarlanmıştır. 12 yaş ve üzeri bireylere uygulanan ölçek, 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutludur. Çalışılan örneklem için iç tutarlık katsayısı .89 bulunmuştur.

Kültürleşme Tutumları Ölçeği

Kültürleşme tutumları, Ataca ve Berry (2002) tarafından geliştirilen 44 maddelik Kültürleşme Tutumları Ölçeği'nin uyarlanmış hali ile ölçülmüştür. Dört farklı kültürleşme tutumunu ölçen ölçek, 36 maddeden oluşmaktadır. Her bir tutum beşli ölçek üzerinden dokuz madde ile ölçülmüştür. Her bir tutumun ne oranda benimsendiği o tutuma ait dokuz maddeye verilen yanıtların toplam puanları üzerinden belirlenmektedir. Araştırmada iç tutarlılık katsayıları özümseme tutumu için .70, ayrılma tutumu için .71, sınırdan yaşama tutumu için .78, bütünüleşme tutumu için .67 olarak bulunmuştur.

Kültürel Uzaklık Ölçeği

Bektaş (2004) tarafından, Kültürleşme İndeksi'nden (Ward & Rana-Deuba, 1999) uyarlanmıştır. 12 maddeden oluşan ölçek katılımcıların iki kültürü ne oranda farklı bulduklarını 12 farklı alanda (giyim, iletişim becerileri, dini inançlar, aile hayatı, değerler, arkadaşlık, dil, yemek, gelenekler, dünya görüşü, sosyal etkinlikler ve yaşama standardı) beşli ölçek "tamamen farklı buluyorum" (1), "tamamen aynı buluyorum" (5) üzerinden belirtmeleri ile ölçmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan iki kültür arasındaki benzerlikleri ifade etmektedir. Çalışılan örneklem için iç tutarlık katsayısı .91 bulunmuştur.

Algılanan Sosyal Destek Ölçeği

Procidano ve Heller (1983) tarafından geliştirilmiş ve Eskin (1993) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçekte bulunan 20 maddeye verilen yanıtlar "evet", "hayır" ve "kararsızım" seçeneklerinden oluşmaktadır. Araştırmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı Türk arkadaşlar için .82, kendi ülkelerinden arkadaşlar için .79 olarak bulunmuştur. Ölçeğin tümü için iç tutarlık katsayısı 0.86'dır.

Verilerin Analizi

Araştırma desenine bağlı olarak verilerin analizi nicel veri analizi yöntemleriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada elde edilen tüm nicel veriler SPSS 21.0 istatistik programı ile analiz edilmiştir. Araştırmanın değişkenlerinden yaş, cinsiyet, kültürel uzaklık, kültürleşme tutumları, sınıf düzeyleri, öz yeterlik ve sosyal desteğin araştırma kapsamındaki üniversitelerde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşam doyumlarını ve genel sağlık durumlarını ne ölçüde yordadığını test etmek amacıyla çoklu

regresyon analizi yapılmıştır. Analiz, "dummy" değişkenler dikkate alınarak yapılmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin cinsiyetlerine göre kültürleşme tutumlarının, yaşam doyumlarının ve genel sağlık durumlarının karşılaştırılması amacıyla ise t-testi yapılmıştır. İlişkili örneklem için tek faktörlü ANOVA yapılmıştır.

BULGULAR

Araştırmada kültürel uzaklık, öz yeterlik, Türk öğrencilerden algılanan sosyal destek kendi arkadaşlarından algılanan sosyal destek, kültürleşme tutumları, yaş, sınıf düzeyi ve cinsiyet değişkenleri, yaşamdan doyum ve genel sağlık durumunu yordayan değişkenler olarak ele alınmıştır. Tablo 1'de araştırmada yer alan değişkenlerin betimsel istatistiklerine yer verilmiştir.

Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Yaşamdan Doyum ve Genel Sağlık Durumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin cinsiyetlerine göre yaşamdan doyum ve genel sağlık durumlarının farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir. Tablo 2' de görüldüğü üzere t testi sonuçlarına göre, yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamdan doyum düzeylerinde ve genel sağlık durumlarında anlamlı bir fark bulunmamıştır, $t(74) = .074$, $t(74) = .409$.

Süresiz değişkenlerden cinsiyet değişkenine göre yabancı uyruklu öğrencilerin her iki cinsiyet için yaşamdan doyum ölçeğine verdikleri cevaplar "biraz katlıyorum" düzeyindedir. Genel olarak sağlıklarının son dönemde ve şu anda nasıl olduğuna yönelik olarak genel sağlık ölçeğine vermiş oldukları cevaplar ise "her zamankinden az" düzeyindedir.

Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşamdan Doyumlarının Yordanmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamdan doyumları cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, öz yeterlik, kültürel uzaklık, kültürleşme tutumları, kendi arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ve Türk öğrencilerden algıladıkları sosyal destek değişkenleri ile incelenmiştir.

Çoklu regresyon sonuçlarına göre kültürleşme tutumları hariç, tüm değişkenler birlikte, öğrencilerin yaşamdan doyum puanları ile anlamlı bir ilişki vermemiştir ($R^2 = 0.205$, $F(8, 65) = 2.099$). Tablo 3'te bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin yaşamdan doyumlarının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 3'te yordayıcı değişkenlerle, bağımlı (yordanan, ölçüt) değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyon incelendiğinde kültürleşme tutumları ile yaşamdan doyum arasında orta düzeyde pozitif bir ilişki vardır. Diğer bağımsız değişkenlerle yaşamdan doyum arasında ise, düşük düzeyde pozitif ve düşük düzeyde negatif bir ilişkinin olduğu görülmektedir. Adı geçen değişkenler birlikte öğrencilerin yaşamdan doyumlarını yordanmasına ilişkin puanlar ile düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R=0.453$, $R^2=0.205$, $P<0.05$). Adı geçen değişkenler birlikte, yaşamdan doyumlarının yordanmasında toplam varyansının yaklaşık %20'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşamdan

doyum üzerindeki görece önem sırası ise kültürleşme tutumları, cinsiyet, öz yeterlik, Türk arkadaşlarından sosyal destek, kendi arkadaşlarından sosyal destek, kültürel uzaklık, yaş ve sınıftır.

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, değişkenlerden sadece kültürleşme tutumları değişkeninin yaşamdan doyumları üzerinde anlamlı

bir yordayıcı olduğu ya da önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, yaşamdan doyumun yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği ise şöyledir: Yaşamdan doyum= 2.524- 0.602 Cinsiyet +0.020 yaş+0.004 Sınıf+0.001 Özyeterlik -0.328 Kültürel Uzaklık + 0.704 Kültürleşme Tutumları Ölçeği-0.696 Kendi Arkadaşlarından Destek +0.603 Türklerden Sosyal Destek.

Tablo 1: Bağımlı ve Bağımsız Değişkenlerin Betimsel İstatistikleri

Değişkenler		N	X	SS	Aralık
Bağımlı	Genel Sağlık	74	1.95	.50	1.00-3.08
	Yaşamdan Doyum	74	4.20	1.42	1.20-7.00
Bağımsız		74			
	Kültürel Uzaklık	74	2.66	.85	1.00-5.00
	Özyeterlik	74	2.93	.73	1.00-4.00
	Türklerden Sosyal Destek	74	1.78	.39	1.15-2.90
	Kendi Arkadaşlarından Sosyal Destek	74	1.54	.32	1.05-2.40
	Yaş	74	2.22	.94	1.00-5.00
	Sınıf düzeyi	74	2.36	1.20	1.00-4.00
	Cinsiyet	74	1.74	.43	1.00-2.00

Tablo 2: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Yaşamdan Doyum ve Genel Sağlık Durumlarına İlişkin Analizler

Değişkenler	Cinsiyet	n	X	SS	t
Yaşamdan Doyum	Kadın	19	4.74	1.51	.074
	Erkek	55	4.01	1.35	
Genel Sağlık Durumu	Kadın	19	2.03	.55	.409
	Erkek	55	1.91	.48	

Tablo 3: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Yaşamdan Doyumlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları (N=74)

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	2.524	2.012	-	1.255	.214	-	-
Cinsiyet	-0.602	0.383	-0.186	-1.573	.121	-.225	-.191
Yaş	0.020	.189	0.013	.107	.915	-.031	.013
Sınıf	0.001	.149	0.001	.006	.995	.018	.001
Özyeterlik	0.328	.244	0.169	1.345	.183	.052	.165
Kültürel Uzaklık	-0.116	.222	-0.069	-.520	.604	-.231	-.064
Kültürleşme Tutumları Ölçeği	0.704	.289	0.306	2.433	.018*	.340	.289
Kendi Arkadaşlarından Destek	-0.696	.567	-0.157	-1.228	.224	-.154	-.151
Türklerden Sosyal Destek	0.603	.485	0.167	1.243	.218	.067	.152
R= 0.453 R ² = 0.205 F(8. 65)= 2.099 p= 0.048							

Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Genel Sağlık Durumlarının Yordanmasına İlişkin Bulgular

Araştırmada yabancı uyruklu öğrencilerin genel sağlık durumları cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, öz yeterlik, kültürel uzaklık, kültürel tutumları, kendi arkadaşlarından algıladıkları sosyal destek ve Türk öğrencilerden algıladıkları sosyal destek değişkenleri ile incelenmiştir. Çoklu regresyon sonuçlarına göre tüm değişkenler birlikte, öğrencilerin genel sağlık puanları ile anlamlı bir ilişki vermiştir ($R^2 = 0.283$, $F(8.65) = 3.209$). Tablo 4'te yabancı uyruklu öğrencilerin genel sağlık durumlarının yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analiz sonuçları verilmiştir.

Tablo 4'te yordayıcı değişkenlerle, bağımlı değişken arasındaki ikili ve kısmi korelasyon incelendiğinde cinsiyet, sınıf, öz yeterlik ve Türk arkadaşlarından destek ile genel sağlık durumları arasında düşük düzeyde ve negatif bir ilişki vardır. Yaş ve kültürel uzaklık ile genel sağlık durumları arasında düşük düzeyde ve pozitif bir ilişki vardır. Kültürleşme tutumları ve kendi arkadaşlarından destek ile genel sağlık durumları arasında orta düzeyde ve negatif bir ilişki vardır. Adı geçen değişkenler birlikte öğrencilerin genel sağlık durumlarının yordanmasına ilişkin puanlar ile düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir ($R=0.532$, $R^2=0.283$, $P<0.05$). Adı geçen değişkenler birlikte, genel sağlık durumlarının yordanmasında toplam varyansın yaklaşık %30'unu açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (β) göre, yordayıcı değişkenlerin yaşamdan doyum üzerindeki görece önem sırası kültürleşme tutumları, kendi arkadaşlarından sosyal destek, kültürel uzaklık, Türk arkadaşlarından sosyal destek, öz yeterlik, sınıf, cinsiyet ve yaştır.

Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, değişkenlerden sadece kültürleşme tutumları değişkeninin genel sağlık durumları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ya da önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre, genel sağlık durumlarının yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği şöyledir: Yaşamdan doyum=3,314-0,229 Cinsiyet +0,029 yaş-0,015 Sınıf-0,027 Özyeterlik+0,129 Kültürel Uzaklık -0,332 kültürleşme tutumları-0,332 Kendi Arkadaşlarından Destek -0,050 Türklerden Sosyal Destek.

Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Kültürleşme Tutumları

Araştırmada bir kamu üniversitesinde öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin kültürleşme tutumları incelenmiştir. Buna göre yabancı uyruklu öğrencilerin en çok bütünleşme tutumunu ($X= 2.92$, $ss = .76$) daha sonra sırasıyla sınırdan yaşama tutumunu ($X= .90$, $ss = .83$), özümseme tutumunu ($X = 2.,89$, $ss = .69$) ve ayrılma tutumunu ($X=2.84$, $ss = .68$) benimsedikleri bulunmuştur.

Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Kültürleşme Tutumlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 5'te yabancı uyruklu öğrencilerin cinsiyetlerine göre kültürleşme tutumlarına ilişkin analiz sonuçları verilmiştir.

Kadın öğrencilerin kültürleşme tutumlarına ilişkin görüşleri erkekler için daha olumludur. Ancak hem kadın hem de erkek öğrenciler Türkiye'deki hayatlarında karşılaştıkları değişik

durumlar için nasıl düşündükleri sorularına "kararsızım" şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilerin belirtilen kategorilerde kendi kültürleri ile Türk kültürünü birbirine ne kadar yakın bulduklarına ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Kültürel uzaklık psikolojik uyumu etkileyen önemli bir değişkendir. Yabancı uyruklu öğrenciler, kendi kültürleri ile Türk kültürü arasında dini inançlar kategorisinde benzerlikler olduğunu, giyim, iletişim tarzı, aile yaşantısı, değerler ve arkadaşlık kategorilerinde kararsız olduklarını ve dil, yemek, adetler, dünya görüşü, sosyal faaliyetler ve yaşam standardı kategorilerinde ise farklılıklar olduğunu ifade etmişlerdir. Yabancı uyruklu öğrencilerin geldikleri ülkeler temel alınarak karma yöntem ile dört coğrafi sınıflama yapılmıştır. Coğrafi bölgelere göre yapılan sınıflama sonucunda kategoriler şöyle oluşmuştur: 1) Orta Doğu (Suriye, Afganistan), 2) Rusya ve Kafkasya Bölgesi (Gürcistan, Azerbaycan), 3) Orta Asya/Güneydoğu Asya (Kazakistan, Türkmenistan, Moğolistan, Tayland), 4) Afrika (Mozambik, Nijerya, Somali, Kenya, Komor/Kamer Adaları).

Giyim değişkenine göre Afrika bölgesindeki ülkelere gelen öğrencilerin giyimleri, Rusya ve Kafkasya Bölgesi ile Orta ve Güneydoğu Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin giyimlerinden farklıdır. İletişim tarzları değişkenine göre Orta ve Güneydoğu Asya ile Afrika bölgesindeki ülkelere gelen öğrencilerin iletişim tarzları, Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrencilerden farklıdır. Değerler değişkenine göre Ortadoğu ile Rusya/Kafkasya bölgesinden gelen öğrencilerin değerleri, Orta Asya ve Güneydoğu Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin değerlerinden farklıdır. Arkadaşlık ilişkileri değişkenine göre Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, Orta Asya ve Güneydoğu Asya ülkelerinden gelen öğrencilerin arkadaşlık ilişkilerinden farklıdır. Dil özellikleri değişkenine göre Rusya/Kafkasya bölgesinden gelen öğrencilerin dil özellikleri, Afrika bölgesinden gelen öğrencilerin dil özelliklerinden farklıdır. Yemek değişkenine göre Ortadoğu ülkelerinden gelen öğrencilerin yemekleri, Orta Asya ve Güneydoğu Asya ile Afrika ülkelerinden gelen öğrencilerin yemeklerinden farklıdır.

TARTIŞMA

Araştırma bulgularına genel olarak bakıldığında kadın öğrencilerin daha çok sıkıntı yaşadığı yönünde bulgular göze çarpmaktadır (Bektaş, 2004; Özeke et al., 2007). Ancak bu araştırma bulgularına göre, kadın öğrencilerin hem yaşamdan doyumları hem de genel sağlık durumları bakımından erkekler için daha memnun oldukları söylenebilir.

Çoklu regresyon sonuçlarına göre sadece kültürleşme tutumları değişkeninin öğrencilerin yaşamdan doyumları ve genel sağlık durumları üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu ya da önemli bir etkiye sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin en çok bütünleşme tutumunu daha sonra sırasıyla sınırdan yaşama tutumunu, özümseme tutumunu ve ayrılma tutumunu benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Bu bulgu literatür ile paralellik göstermektedir. Yapılan çalışmalarda da bütünleşme tutumunun en çok tercih edilen tutum olduğu görülmüştür (Berry et al., 2002; Özeke et al., 2007). Bu araştırmada da aynı sonucun ortaya çıktığı aynı önem sırasında tutumların benimsendiği görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin cinsiyetlerine göre kül-

Tablo 4: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Genel Sağlık Durumlarının Yordanmasına İlişkin Çoklu Regresyon Analiz Sonuçları (N=74)

Değişken	B	Standart Hata B	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	3.314	.676	-	4.905	0.000	-	-
Cinsiyet	0.229	0.129	-0.199	-1.779	0.080	-0.104	-0.216
Yaş	0.029	0.064	0.054	0.457	0.649	-0.002	0.057
Sınıf	-0.015	0.050	-0.035	-0.293	0.770	-0.119	-0.036
Özyeterlik	-0.027	0.082	-0.039	-0.329	0.743	0.128	-0.041
Kültürel Uzaklık	0.129	0.075	0.218	1.726	0.089	0.308	0.209
Kültürleşme Tutumları Ölçeği	-0.332	0.097	-0.407	-3.414	0.001*	-0.456	-0.390
Kendi Arkadaşlarından Destek	-0.332	.097	-0.407	-3.414	.001	-0.456	-0.390
Türklerden Sosyal Destek	-0.050	.163	-0.039	-.306	.761	-0.155	-0.038

R= 0.532 R²= 0.283 F(8.65)= 3.209 p= 0.004

Tablo 5: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre Kültürleşme Tutumları

Kültürleşme Tutumları	Cinsiyet	n	X	ss	t
Özümseme	Kadın	19	2.90	.84	.935
	Erkek	55	2.88	.64	
Sınırdan Yaşama	Kadın	19	3.16	.75	.110
	Erkek	55	2.84	.75	
Bütünleşme	Kadın	19	2.97	.81	.645
	Erkek	55	2.87	.85	
Ayrılma	Kadın	19	2.98	.84	.406
	Erkek	55	2.80	.61	

Tablo 6: Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Belirtilen Kategorilere Göre Kültürel Uzaklıkları

Değişkenler	n	X	SS
Giyim	74	2.81	1.26
İletişim Tarzı	74	2.87	1.26
Dini İnançlar	74	3.62	1.31
Aile Yaşantısı	74	2.62	1.22
Değerler	74	3.02	1.17
Arkadaşlık	74	3.00	1.28
Dil	74	1.85	.94
Yemek	74	2.13	.99
Adetler	74	2.47	1.13
Dünya Görüşü	74	2.59	1.18
Sosyal Faaliyetler	74	2.60	1.19
Yaşam Standardı	74	2.32	1.21

türleşme tutumlarının farklılaşp farklılaşmadığı da araştırılmış ve kadın öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında kültürleşme tutumları açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Türkiye, özellikle Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından gelen yabancı uyruklu öğrenciler açısından kültürel olarak kendilerini çok yabancı hissetmeyebilecekleri bir ortamdır. Kültürel benzerlikler bir anlamda hem bu öğrenciler için hem de Türkiye'deki üniversiteler için bir avantaj oluşturmaktadır. Nitekim Özeke ve ark., (2007) tarafından yapılan araştırmada yabancı uyruklu öğrenciler kendi kültürleri ile Türk kültürü arasında din, değerler (evlenme, bayram, dini tatiller) ve arkadaşlık konularında benzerlikler olduğunu ve bu benzerliklerin uyumlarını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Bu araştırmanın bulguları arasında da, dini inançlar kategorisinde benzerlikler bulunmaktadır. Öğrenciler giyim, iletişim tarzı, aile yaşantısı, değerler ve arkadaşlık kategorilerinde kararsızdırlar. Dil, yemek, adetler, dünya görüşü, sosyal faaliyetler ve yaşam standardı kategorilerinde ise farklı düşünmektedirler.

Araştırmada incelenen diğer önemli bir değişken de sosyal destektir. Bu çalışmada yabancı uyruklu öğrenciler ile ilgili iki temel

Tablo 7: Kültürel Uzaklık Ölçeği Kategorilerine Göre ANOVA Analizi Sonuçları

Kültürel Uzaklık Ölçeği Kategorileri	Coğrafi Bölgeler	N	\bar{X}	SS	F	P	Fark
Giyim	Ortadoğu	12	3.33	1.07	5.084	.003*	4-1.2
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.35	1.34			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.86	1.24			
	Afrika	27	2.14	1.02			
İletişim Tarzı	Ortadoğu	12	3.75	.96	5.278	.002*	1-2.3
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.30	1.34			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.33	.97			
	Afrika	27	2.48	1.18			
Dini İnançlar	Ortadoğu	12	4.16	.57	1.921	.134	
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.70	1.26			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	3.00	1.36			
	Afrika	27	3.66	1.46			
Aile Yaşantısı	Ortadoğu	12	3.08	1.37	3.524	.019	
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.15	1.30			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.20	.94			
	Afrika	27	2.25	1.05			
Değerler	Ortadoğu	12	3.50	1.16	5.961	.001*	3-1.2
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.60	1.09			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.20	.77			
	Afrika	27	2.85	1.13			
Arkadaşlık	Ortadoğu	12	3.83	.83	4.827	.004*	1-3
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.40	1.46			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.33	.89			
	Afrika	27	2.70	1.23			
Dil	Ortadoğu	12	1.83	1.26	4.094	.010*	2-4
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	2.40	1.09			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	1.80	.67			
	Afrika	27	1.48	.57			
Yemek	Ortadoğu	12	3.00	1.20	5.623	.002*	1-3.4
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	2.30	.92			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	1.73	.88			
	Afrika	27	1.85	.76			
Âdetler	Ortadoğu	12	2.91	1.08	2.309	.084	
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	2.65	1.22			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	1.86	1.06			
	Afrika	27	2.48	1.05			

Tablo 7: Devam

Kültürel Uzaklık Ölçeği Kategorileri	Coğrafi Bölgeler	N	\bar{X}	SS	F	P	Fark
Dünya Görüşü	Ortadoğu	12	2.66	1.23	1.009	.394	
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	2.95	1.19			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.33	1.04			
	Afrika	27	2.44	1.21			
Sosyal Faaliyetler	Ortadoğu	12	2.50	1.24	1.803	.155	
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	3.05	1.35			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	2.13	1.06			
	Afrika	27	2.59	1.04			
Yaşam Standardı	Ortadoğu	12	2.33	1.30	2.536	.064	
	Rusya/Kafkasya Bölgesi	20	2.90	1.44			
	Orta Asya/Güneydoğu Asya	15	1.86	.91			
	Afrika	27	2.14	1.02			

$p < .05$.

sosyal destek grubu incelenmiştir. İlk grup kendi ulusundan olan arkadaşlardan oluşan ve daha çok duygusal destek sağlayan gruptur. İkinci grup buldukları kültürden olan arkadaşların oluşturduğu ve daha çok bilgi alışverişine dayalı gruptur (Bochner et al., 1977). Yabancı uyruklu öğrencilerin uyumları üzerinde her iki grubun da olumlu etkisinin olduğu bulunmuş olmasına rağmen (Ward ve Kennedy, 1993a, 1993b), genel olarak yabancı uyruklu öğrencilerin kendi kültürlerinden olan arkadaş ortamını tercih ettikleri görülmektedir. Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal destek ağı da literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermiştir. Türkiye'deki yabancı uyruklu öğrencilerin en temel sosyal destek kaynakları 1) kendi ulusundan arkadaşları, 2) Türk öğrenciler ve diğer yabancı uyruklu öğrenciler olarak bulunmuştur (Bocher et al., 1977; Özeke et al., 2007). Bu bulgular çalışmanın bulguları ile benzerdir.

SONUÇLAR

Yabancı uyruklu öğrencilerin psikolojik uyumlarını yordayan en önemli değişken kültürleşme tutumlarıdır. Öğrenciler kültürleşme tutumlarından daha çok bütünleşme tutumunu tercih etmişlerdir.

Gerek kültürleşme tutumları, gerekse yaşamdan doyumları ve genel sağlık durumları, cinsiyet değişkeni açısından farklılık göstermemektedir. Ancak, her iki cinsiyetin de yaşamdan doyumlarının ve genel sağlık durumlarının düzeyinin düşük olduğu ortaya çıkmıştır.

Coğrafi bölgelere göre yapılan sınıflama sonucuna göre yabancı uyruklu öğrencilerin dini inançları, aile yaşantısı, adetleri, dünya görüşleri, sosyal faaliyetleri, yaşam standartları kategorilerinde benzerlikler bulunmaktadır. Ancak giyim, iletişim tarzı, değerler, arkadaşlık, dil ve yemek kültürleri kategorilerinde

farklılıklar olduğu ortaya çıkmıştır. Yabancı uyruklu öğrencilerin kendi kültürleri ile Türk kültürü arasında tamamen aynı ve tamamen farklı oldukları herhangi bir kategorinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türkiye'ye geldikten sonra öğrencilere kültürlerarası eğitim verilmesi, bu yönde bilgilendirme ve beceri eğitimi içeren programların hazırlanması önerilebilir. Kampüste yabancı uyruklu öğrenciler ile temas halinde olan tüm birimlerdeki personel yabancı uyruklu öğrencilerin problemleri ve uyum süreci hakkında bilgilendirilmelidir. Özellikle yurt personeline ayrı bir eğitim verilmelidir. Üniversitenin Psikolojik Danışma Merkezi yabancı uyruklu öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir donanıma sahip olmalıdır. Bunun için kültüre duyarlı psikolojik danışma konusunda deneyim kazanılmalı ve gerekli önleyici hizmetler yabancı uyruklu öğrencilere sunulmalıdır. Kültürel temas ve psikolojik uyum konusunda öğrencilerin gelmeden önce bilgilendirilmeleri de sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Açıklalın, A., Demirel, Ö. & Önsoy, R. (1996). *Türkiye'de yükseköğrenim gören Türk cumhuriyetleri öğrencilerinin sorunları*. Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Aksu, M., & Paykoç, F. (1986). *ODTÜ kampüsünde gençlik sorunları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Annaberdiyev, P. (2007). *Türk cumhuriyetlerinden Türkiye'ye yükseköğrenim görmeye gelen öğrencilerin uyum düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Ataca, B., & Berry, J. W. (2002). Psychological, sociocultural, and marital adaptation of Turkish immigrant couples in Canada. *International Journal of Psychology*, 37, 13-26.

- Babadağ, B., Çulha, İ., & Köşgeroğlu, N. (2014). Bir sağlık yüksekokulu'nda öğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sağlık alanında karşılaştığı sorunların belirlenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 3(1), 622-631.
- Bektaş, D. Y. (2004). *Amerika Birleşik Devletleri'nde eğitim gören Türk öğrencilerin psikolojik uyumları ve kültürleşmeleri*. Yayımlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Bektaş Y., Özeke Kocabaş, E. & Annaberdiyev, D. (2007). Ege Üniversitesi'nde eğitim gören yabancı uyruklu öğrencilerin psikolojik uyumu. Proje No: 05-EGF-006 Ege Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, İzmir.
- Berry, J. W., Poortinga, Y. H., Segall, M. H., & Dasen, P. R. (2002). *Cross-cultural psychology: Research and applications*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- Berry, J. W. & Kim, U. (1988). *Acculturation and mental health*. In Dasen P. R., Berry J. W., & Sartorius N. (Eds.), *Health and cross-cultural psychology: Toward applications*. Newbury Park, CA: Sage.
- Berry, J. W. & Sam, D. (1996). *Acculturation and adaptation*. In Berry J. W., Segall M. H., & Kagitcibasi C. (Eds.), *Handbook of Cross-Cultural Psychology*. Vol. 3. *Social Behavior and Applications*. Boston: Allyn & Bacon.
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation and adaptation. *Applied Psychology: An International Review*, 46(1), 5-68.
- Biggs, J. (1999). *Teaching international students: Teaching for quality learning at university*. England: SRHE and Open University Press.
- Bochner, S., McLeod, B. M., & Lin, A. (1977). Friendship patterns of overseas students: A functional model. *International Journal of Psychology*, 12, 277-294.
- Can, N. (1996). Türkiye'de yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sorunları ve örgütsel yapı. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7, 503-512.
- Çöllü, E. F. & Öztürk, Y. E. (2010). Türk cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarından Türkiye'ye yükseköğrenim görmek amacıyla gelen öğrencilerin uyum ve iletişim sorunları (Konya Selçuk Üniversitesi örneği). *Journal of Azerbaijani Studies*, 284-292
- Deressa, B. & Beavers, I. (1988). Needs assessment of international students in a college of home economics. *Educational Research Quarterly*, 12(2), 51-56.
- Eshel, Y. & Rosenthal-Sokolov, (2000). Acculturation attitudes and sociocultural adjustment of sojourner youth in Israel. *The Journal of Social Psychology*, 140, 677-692.
- Furnham, A. (1997). *The experience of being an overseas student*. In McNamara, D. and Harris, R. (Eds), *Overseas students in the higher education*. London: Routledge.
- Garabayev, B. (2000). *Türkiye'de yüksek öğrenim gören Türk cumhuriyetleri öğrencilerinin uyum sorunları ve Türkiye ve Türklere ilişkin kalıp yargılar*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Güçlü, N. (1996). Yabancı öğrencilerin uyum problemleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12, 101-110
- Gülner, B. (2011). "Yabancı Öğrencilerde Kültürleşme ve Medya Kullanımı", *Global Media Journal*, 2(3), 51-68.
- Karaoğlu, F. (2007). *Yabancı uyruklu öğrencilerde uyma davranışı: TÖMER örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kır, İ. (2007). Yüksek Öğretim Gençliğinin Boş Zaman Etkinlikleri: KSÜ Örneği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(2), 307-328.
- Kıroğlu, K., Kesten, A., & Elma, C. (2010). Türkiye'de öğrenim gören yabancı uyruklu lisans öğrencilerinin sosyo-kültürel ve ekonomik sorunları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 26-39. Retrieved from <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/160784>
- Kılıçlar, A., Sarı, Y. & Seçilmiş, C. (2012). Türk dünyasından gelen öğrencilerin yaşadıkları sorunların akademik başarılarına etkisi: Turizm öğrencileri örneği. *Bilgi*, 61, 157-172.
- Köylü, M. (2001). Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne devam eden yabancı uyruklu öğrencilerin fakülte hakkındaki düşünce, sorun ve beklentileri. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 12-13, 131-153.
- Lazarus, R. S. & Folkman, S. (1984). *Stress, appraisal and coping*. New York: Springer.
- Lewins, H. (1990). *Living needs*. In Kinnell, M. (Ed.), *The learning experiences of overseas students*. Buckingham: Open University Press.
- Okatan, H. İ. (2012). Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri fakültesi'nde okuyan yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenme sorunları. *Polis Bilimleri Dergisi*, 14(4), 79-112.
- Otrar, M., Ekşi, H., Dilmaç, B. & Şirin, A. (2002). Türkiye'de Öğrenim Gören Türk ve Akraba Topluluk Öğrencilerinin Stres Kaynakları, Başa çıkma Tarzları İle Ruh Sağlığı Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 2(2), 473-506.
- Özbay, Y. (1996). *Üniversite öğrencilerinin problemlerini taramaya yönelik bir araç geliştirme ön çalışması*. III. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi. Çukurova Üniversitesi, 226-236. Adana
- Özçetin, S. (2013). *Yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal uyumlarını etkileyen etmenler*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özyürek, R. (2009). Türk devlet ve topluluklarından Türkiye üniversitelerine gelen Türk soylu yabancı uyruklu öğrencilerin Türkçe öğrenimlerinde karşılaştıkları sorunlar. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 4(3), 1820-1862
- Paksoy, H. M., Paksoy, S., & Özçalıcı, M. (2012). Türkiye'de yükseköğrenim gören yabancı uyruklu öğrencilerin sosyal sorunları: GAP bölgesi üniversiteleri örneği. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2, 85-94.
- Pedersen, P. B. (1991). Counseling international students. *The Counseling Psychologist*, 19, 10-58.
- Sandhu, D. S., & Asrabadi, B. R. (1994). Development of an acculturative stress scale for international students: Preliminary findings. *Psychological Reports*, 75, 435-448.
- Searle, W. & Ward, C. (1990). The prediction of psychological and sociocultural adjustment during cross-cultural transitions. *International Journal of Intercultural Relations*, 14, 449-464.
- Tinto, V. (1975). Dropout From Higher Education: A Theoretical Synthesis of Recent Research. *Review of Educational Research*, 45(1), 89-125.

- Tinto, V. (1988). Stages of Student Departure: Reflections on The Longitudinal Character of Student Leaving. *Journal of Higher Education*, 59(4), 438-455.
- Tinto, V. (1993). *Leaving college: Rethinking the causes and cures of student attrition*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Tomanbay, İ. (1999). *Sosyal çalışma sözlüğü - toplumbilim, ruhbilim, eğitim, yöntem, nüfusbilim, hukuk ve ekonomi boyutlarıyla*. Ankara: Selvi Yayınevi.
- Tomich, P., McWhirter, J. J., & King, W. E. (2000). International student adaptation: Critical variables. *International Education*, 29(2), 37-46
- Yükseköğretim Kurulu (YÖK). (2014). Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası. Eskişehir: Yükseköğretim Kurulu Yayınları. Retrieved from <https://yolharitasi.yok.gov.tr/docs/YuksekogretiminUluslararasılasmasi.pdf>
- Ward, C. & Kennedy. A. (1993a). Psychological and sociocultural adjustment during cross- cultural transitions: A comparison of secondary students overseas and at home. *International Journal of Psychology*, 28, 129-147.
- Ward. C. & Kennedy. P. (1993b). Where's the "culture" in cross-cultural transition? Comparative studies of sojourner adjustment. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 24, 221-249.
- Ward, C., & Rana-Deuba, A. (1999). Acculturation and adaptation revisited. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30(4), 422-442.
- Ward, C., Bochner, S., & Furnham, A. (2001). *The psychology of culture shock*. (2nd ed.). Hove, UK: Routledge.
- Zhang, N., & Rentz, A. (1996). Intercultural adaptation among graduate students from the People's Republic of China. *College Students Journal*, 30, 321-329.